

Листи Роксолани

Олександра Шутко

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

© Видавництво «Богдан». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

Вступ

Ідея написання цієї книжки виникла з виходом мого дослідження «Роксолана: міфи та реалії». На той час я вже дописувала перший том свого роману про іншу султану-українку – Хатідже Турхан. Відтак назбирала достатньо матеріалів – листів, спогадів сучасників, архівних документів та ін., що дали мені змогу оцінити роль жінок з українських земель в управлінні Османською імперією протягом XVI–XVII століть.

Утім, спершу я вирішила зосередити увагу тільки на любовному листуванні Роксолани (Хюррем) з чоловіком – султаном Сулейманом. Адже, попри шалену популярність згаданої султани в Україні, у нас нема жодного документального видання, присвяченого окресленій темі. Сподіваюсь, у майбутньому фахівці-османісти звернуть увагу на цей прикрий факт...

Допоки такого не сталося, пропоную свій переклад листів Роксолани, який став можливим завдяки тому, що до мене потрапила книжка турецького історика Ерхана Афьйонджу «Сулейман Пишний: султан Сулейман Кануні та Хюррем-султан». У ній любовні листи цієї султани наведені зрозумілою мені турецькою мовою, котра наближена до османської, якою вона послуговувалася. Прочитавши їх, я була вражена красою високого стилю написання. Тому й вирішила перекласти ці листи українською, щоб поділитися ними із земляками Роксолани, які так нею пишались.

Аби зрозуміти тонкощі літературного стилю, яким писали османською листи представники султанської династії, я послуговувалася коментарями американської дослідниці Леслі Пірс і турецьких істориків Мустафи Чаатая Улучая, Неджрета Сакаолу, Джана Альпгювенча й Талхи Уурлуела. Узяла до уваги й українську версію уривків любовної кореспонденції цієї султани, наведених у романі Павла Загребельного «Роксолана». Відтак вдалося не лише

відтворити текст послань Хюррем-султан українською, а й навести нові, не знані досі в Україні факти з її життя.

На окрему увагу заслуговують поетичні рядки цієї султани. Перекладаючи їх, довелося задіяти не лише свій хист до віршування, а й уяву. Адже точний переклад українською османської поезії Роксолани, як і її чоловіка, султана Сулеймана, у зв'язку з мовними особливостями та стильовими відмінностями не спроможний передати усю красу їхнього звучання. Попри це, у своїй версії перекладу я намагалася бути максимально наближеною до змісту віршів.

Окремий розділ присвячено дипломатичній кореспонденції Роксолани, надісланій 1548 року польському королеві Сигізмунду II Августу та 1555-го – перській принцесі Султан. За допомогу з перекладом із фарсі дякую викладачці кафедри сходознавства Львівського національного університету ім. І. Франка, іраністці Надії Вишневській. Значною мірою завдяки їй маємо змогу зрозуміти, яку роль відігравала Роксолана у міжнародній політиці Османської імперії.

За додаткові роз'яснення щодо тонкощів перекладу турецькою я вдячна насамперед Тетяні Хомяк, а за допомогу з пошуком англомовних та польських джерел на цю тему – сестричці Ксенії Кузнєцовій та Ірині Шереметі. Подяку за багаторічну співпрацю висловлюю також редакторці, письменниці Валентині Вздольській та письменникові й краєзнавцю Богданові Мельнику.

Велике спасибі за велику зацікавленість «роксоланівською» тематикою адресую директорові видавництва «Навчальна книга – Богдан» Богданові Будному. Подяку висловлюю й кандидатів історичних наук, доценту Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України Світлані Потапенко – за надіслані світлини османської експозиції з віденських музеїв та консультації з історії козацької України;

музикознавиці Олександрі Турянській – за спільний інтерес до особистості Роксолани й ознайомлення з матеріалами українських «роксоланознавців», а також своєму чоловікові Юрію, батькам Ользі та Євгенові Патай і тітці Наталі Глуховій – за розуміння, моральну й матеріальну підтримку.

Без допомоги усіх цих людей написання моєї книжки, як, зрештою, і ознайомлення українців з кореспонденцією та біографією Роксолани, було б неможливим. Сподіваюся, вона стане доречним доповненням до моїх попередніх досліджень і гарним подарунком для шанувальників Роксолани.

Автор

...

Далі — у повній книжці «Листи Роксолани».

nashaknyga.com.ua